

Miira Gadi-aantummaa

Description

Miira gadi aantummaa yommuu jennu namni tokko mataa ofii shakkuu, â€œAni nama gadi aanaa amala cimaa fi olâ€™aanaa hin qabneedha.â€• Jedhee ofi ajifachuu fi of gadi xiqeesudha. Miirri gadi aantummaa ijoollumma irraa jalqabee hanga duâ€™aa kan itti fufu taâ€™uu dandaâ€™a. Miirri kuni nama dhuunfaa qofa osoo hin taâ€™in hawaasa fi biyya kan miidhudha. Biyyi gadi aantummaan itti dhagahamu biyya biraatif gabra fi kajeelattu taati. Miira gadi aantummaa bakka saditti qoonne mee haa ilaallu.

1. Sababoota Miira gadi aantummaa

Miirri gadi aantummaa wantoota adda addaa irraa madda. Isaan keessaa;

A). Cubuu fi dogongoraâ€“ namni yommuu badii fi dogongora raawwatu miirri gadi-aantummaa keessa isaa ni huuba. Akka cirriin dhiiga horii xuuxutti innis yeroo hundaa badii fi dogongora sanniin yaadachuun miira kabajaa of keessa xuuxa.

B). Dhiibbaa maatiiâ€“ yeroo ijoollummaa maatiin ijoollee isaanii kan arrabsanii fi hacuucan yoo taâ€™an ijoollen isaanii miira lamaan keessa tokko ni horatu. Takkaa keessi isaanii ulee fi jechoota maatitiin waan reebameef gadi aantummaan ittti dhagahama. Takkaa immoo ulee fi jechoota kanniin mooâ€™achuuf olâ€™aantummaa isaanii agarsiisu. Mucaan yommuu dubbachuu barbaadu, â€œCalâ€™isi!â€• yommuu jedhaniin keessi isaa rifachuun gadi aantummaan isatti dhagahama. Ammas dogongora xiqaaf fi guddaa ijolle arrabsuu fi reebun miira gadi aantummaaf gumaacha guddaa godha. Maatiin wanta akkanaa hojjatan, gocha kana irraa of quachuu, ijoollee isaanii gorsuu fi barsiisu qabu. Ijoollen badii fi dogongoratti kufuun dura akeekachisuu fi irraa tiksu qabu. Fakkeenyaf, intalti filmii akka ilaaltu ishiif hayyamuun ergasii intalli tuni zinaa yoo raawwatte miidhan guddaan ishirra gaha. Gadi aantummaan akka itti dhagahamu kan sababa taâ€™ee maatiidhaa jechuudha.

C). Namoota ofi olii waliin wal bira of qabuuâ€“ namoonni yeroo baayâ€™ee nama qabeenya fi beekumsaan isaan caalu ilaalun, dandeetti fi ijannoo ofii laamshessu. Nama meeqatu imala

milkaaâ€™inna jalqabe yommuu nama isa fuundura fiigu argu â€˜Isa dhaqqabuu hin dandaâ€™uâ€™ jechuun duubatti deebiâ€™e. Inni kana waan qabuuf milkaaâ€™e, ani kana waan hin qabneef milkaaâ€™u hin dandaâ€™u jechuun keessa ofii reebu. Fakkeenyaf, yommuu nama dureessa argitu, â€œAh, ani kana hin qabu, manni isaa akkam bareeda! Ani hiyyeessa waa hin qabne fi kkf.â€• Jechuun gadi of xiqqeessita.

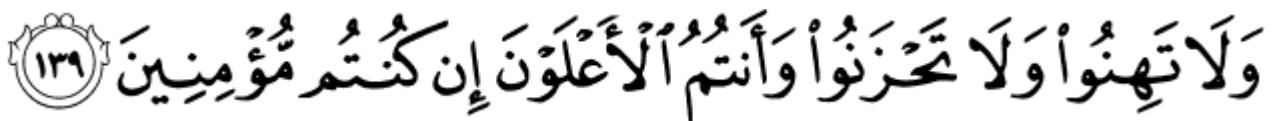
D). Arrabsoo fi qeeqa namoota sodaachuâ€“ namoonni yommuu nama arrabsan, dhugumatti keessi namaa ni jeeqama; hamileen ni caba. Namni yommuu arrabsamu, of eeggannoo daangaa darbe gochuun baâ€™aa hin dandeenye ofitti feâ€™a. Namoonni akka na hin arrabsine ykn hojji kana narraa haa jaallatan jechuun wanta hin dandeenye fi isaa hin mallee hojjata.

2. Miidhaa Miira gadi aantummaa

Miirri gadi aantummaa miidhaa baayâ€™ee namarraan gaha. Isaan keessaa inni guddaan hamilee ofii cabsuun milkaaâ€™inna irraa duubatti deebiâ€™uudha. Namniakkanaa, â€œAni nama uguruu hin geenye, hojji kana hojjachuu hin dandeenye; yoo hojjadhe namoonni natti kolfanâ€• jirenya ofii jijji ruuf carraaqu dhiisa. Fakkeenyaf, nama meeqatu waajiba (dirqama amanti Islaamaa) kan akka salaata sababa kanaan dhiisa. Harkaana salaata fi wantoota salaata keessatti jedhan waan hin beeknef, yoo salaate namoonni natti kolfan jechuun ofi hidha. Nama beekumsa qabu gaafachun hin baratu. Sababani isaas, â€œYoo nama kana gaafadhe maal nan jedha? â€˜Osso hagana geettu waaâ€™ee salaataa wallaaltaa?â€™ nan jechuu dandaâ€™a.â€• Jechuun jirenya ofii fooyyessu irraa of sakaala.

Ammas miirri gadi aantummaa dandeetti uumamaa isa keessa jiru akka ukkaamsu taasisa. Yeroo hundaa nama nuu olii waan ilaalluf dandeetti nu keessa jiru osoo itti hin fayyadamin, dandeettin keenya nu waliin biyyeetti gala.

Dabalataan miirri gadi aantummaa balbala abdii fi injifanno namarratti cufa. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) ni jedha:

â€œHin laafinaa, hin gaddinaa isintu [injifanno] irra aanaa dhugumatti muâ€™imintoota yoo taatan.â€• Suuratu Al-Imraan 3:139

Namni gadi aantummaan itti dhagahamu abdii kuta, waan xiqqaa malee waan guddaa yaadu hin dandaâ€™u. Namoota biroos gara olii akka hin yaadne fi milkaaâ€™innatti akka hin ariifanne gufuu itti taâ€™a. Akka fakkeenyatti, munaafiqooni gadaa Rusuula (SAW) injifanno hin abdatan. Kana irra, ni ajjeefamtu dirree lolaa hin deeminaa jechuun namoota sodaachisu.

â€œYeroo munaafiqotaa fi isaan onnee isaanii keessa dhukkubni jiru, â€œRabbii fi Ergamaan Isaa gowwoomsaa malee homaa waadaa nuuf hin seenne.â€• Jedhan [yaadadhu].â€• (Al-Qurâ€™aan, Suuratu Al-Ahzaab 33:12)

Waadaa Rabbii kan akka injifannoo fi Jannataa, munaafiqonni â€œGowwoomsadhaâ€ jechuun ofii fi namoota biroo milkaaâ€™inna irraa duubatti harkisu. Kuni hundii ol fageessanii yaadu dhiisu irraa kan burqeedha.

Ammas miirri gadi aantummaa vaayrasii jibbaa fi waanyu nama keessatti horsiisa. Yeroo hundaa nama qabeenya ykn beekumsa qabu ilaalun jibbaa fi waanyun keessa ofii summeessa. Jeequmsi fi dhiphinni itti dhagahama.

Toolee namni hunduu miirri gadi aantummaa itti dhagahama. Hadhaa baayâ€™ee dhandhamu dandaâ€™u. Garuu namoonni gariin jirenyaa isaanii guutu miira gadi aantummaaf harka hin kennan. Qabsoo guddaa adeemsiisun miira gadi aantummaa mooâ€™atu. Mee qabsoo akkamii akka adeemsisan furmaata jalatti haa ilaallu.

3.Furmaata miira gadi aantummaa

1.Taqwaaâ€“ taqwaa (Rabbiin sodaachu) jechuun waan itti ajajaman hojjachuu fi waan irraa dhoowwaman dhiisun adabbii Rabbii irraa of baraarudha. Akkuma duratti jenne cubbuu (dillii) hojjachuu gadi aantummaan akka namatti dhagahamu taasisa. Gubbaa irraa akka baâ€™aa namatti ulfaachun gadi nama aansa. Taqwaan miira gadi aantummaa kana haaqun miira kabajaa fi gammachuu namatti uwvisa. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) ni jedha:

يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَنُوا إِن تَنْقُوا اللَّهَ يَجْعَل لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرُ
عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرُ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

â€œYaa warra amantan! Rabbiin yoo sodaattan, Inni furqaan isiniif godha. Badii keessan isin irraa harcaasa. Isiniif ni araaramas. Rabbiin abbaa tola guddaati.â€ Suuratu Al-Anfaal 8:29

Furqaan jechuun dhugaa fi sobaa kan addaan baasu. Fkn, Qurâ€™aanni furqaan jedhama dhugaa fi soba waan addaan baasuf.

Dhugumatti namni taqwaa qabu dhugaa fi soba addaan baasun isatti hin ulfaatu. Miira gadi aantummaan osoo hin taâ€™in miira kabajaatin dachii irra adeema.

2.Yeroo hundaa tawbachuu fi araarama kadhachuuâ€“ namni taqwaa qabu (Rabbiin sodaatu) gonkumaa cubbuu hin hojjatu jechuu keenya miti. Ilmi namaa dogongorun baditti ni kufa. Ergasiis saalfanna fi salphinni waan itti dhagahamuuf miirri gadi aantummaa isa haguuga. Kanaafu, nuti namoota dogongora irraa bilisa taâ€™uu miti. Akkasumas, yommuu dogongorru baâ€™aan badii waan nutti ulfaatuf, baâ€™aa kana kan kaasu Rabbiin malee eenyutu jiraa? Namni hanga fedhe osoo nu booharse homaa nuuf hin godhu. Yeroo muraasan booda gaddi fi miirri gadi aantummaa nutti deebiaâ€™a. Kanaafu, furmaanni isaa yeroo hundaa Rabbiin irraa araarama kadhachuudha.

Tawbaa jechuun badii irraa gara Rabbii deebiâ€™u yommuu taâ€™uu istighfaara jechuun immoo Rabbiin araarama kadhachuudha.

Istighfaarri waa sadii qabata:

1. Rabbiin irraa araarama barbaadun Jaalala Isaa argachuu
 2. Rabbiin cubbuu akka namaaf dhoksuu fi haaqu kadhachuu
 3. Sababa cubbuu saniin akka nama hin adabne itti warwaachudha

â€œIsaan warra yeroo waan fokkataa hojjatan yookiin lubbuu ofii miidhan Rabbiiin yaadatanii badii isaanitiif araarama gaafataniidha. Rabbii malee eenyutu badii araaramaa? Isaan osoo beekanu waan hojjatanirra (cubbuu ofitirra) kan hin turredha. Isaan sun mindaan isaanii araarama Gooftaa isaanii biraa taâ€™ee fi jannata laggeen ishee jala yaatudha. Isaan ishee keessatti hafoodha. Mindaan hojjatootaa [Jannata taâ€™uun] waa toleâ€¢ Suuraa Aali-Imraan 3:135-136

3. Beekumsa “ yeroo hundaa beekumsa barbaadun mataa ol qabatanii akka deeman nama taasisa. Beekumsi gadi aantumma namarraa haaku beekumsa filoosofi osoo hin taâ€™in beekumsa Qurâ€™aana fi sunnaati.

4. Namooni maal nan jedhan osoo hin taâ€™in wanti ani hojjadhu sirriidha moo sirrii miti? Yeroo baayâ€™ee œNamni maal nan jedha? Natti kolfu dandaâ€™uâ€™afchuun keessa keenya dhiphisna. Akka yaada fi dandeetti keenyatti osoo hin taâ€™in akka yaada fi jecha namootatti buluuf yaalla. Rakkoo kana hanbisuuf, ulaagaa lama fayyadamuun nama baasa. **Tokkoffaa** hojiin ani hojjadhu kuni gaariidha moo badaadhaa? **Lamaffaa** hojii kana maaliif hojjadhaa? Namoota gammachisuufi moo mindaa Rabbiiin irraa barbaadeti?

Eeti,dogongoru waan dandeenyuf dogongora keenyaf yoo nutti kolfan, kolfa isaanitiif bakka kenu hin qabnu. Kana irra dogongora keenya irraa barachu qabna. Akkasumas, yeroo hojji gaarii hojjannu namoonni nu tufatu, nu qeequ. Ulaagaalee lamaan armaan olii yoo fayyadamanne fi araarama Rabbiin irraa kadhanne wanti nu miidhu hin jiru. Tuffatanii dhiisani yaada isaanii!

5.Cimanii hojjachuu “ dadhabaa taâ€™uun miirri gadi aantummaa akka namatti dhagahamu taasisa. Cimanii hojjachuun immoo miira gadi aantummaa nama keessaa dhiqa. Addunyaa fi Aakhiraan keetif cimte yoo hojjatte namootaf gabra taâ€™uun gadi aantummaan sitti hin dhagahamu. Barataa yoo taate nama dubbise waa hubatu taâ€™i. Daldalaan yoo taate, daldala keessatti haqaan hojjachuun buâ€™aa gaarii buufadhu.

6.Namootan wal bira of qabuun gadi of xiqqeessu dhiisu“ Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:

â€¢â€¢â€¢

â€œKan isinii gadii ilaala malee kan isinii olii hin ilaalinnaa. Dhugumatti qananii Rabbiin isin irratti oole akka hin xiqqeessine santu isiniif caalaa.â€ Jaamiâ€™TMi At-Tirmizi-2703

Gabaabumatti nama nu olii ilaalun of gadi xiqqeessun karaa lamaan furamu dandaâ€™TMa.

1.Nama qabeenyan ykn miidhaginnaan nu caalu yommuu ilaallu, hadiisa armaan olii yaadachun nama nuu gadi ilaalun wanta qabnu irratti Rabbiif galata galchuu qabna.

2.Nama beekumsaan nu caalu yoo taâ€™TMe, takkaa beekumsa isaa irraa fudhanna takkaa immoo karaa fi tooftaa inni beekumsa ittiin argateen ilaalu fi qorachuun ni hordofna. Kanarrraa kan hafe, yeroo hundaa nama nuu olii ilaalun miira gadi aantummaa fi waanyun keessa keenya cunqursu fi qancarsu hin qabnu.

Guduunfaa

âœŽ Miirri gadi aantummaa miira keessa nama qancarsuu, dandeetti namaaj ajjeesu fi abdi namatti dukkaneessudha.

âœŽRabbitiin sodaachun, yeroo hundaa araarama kadhachuu fi beekumsa barbaadun miira gadi aantummaa namarraa dhiqa.

âœŽ Namoota nuu gadii ilaalun qananii Rabbitiin nurratti oole akka beeknu fi galata galchinuuf nu taasisa.

âœŽ Jirenya keessatti kaayyoo murtaaâ€™TMa fi beekkamaa qabaachun miira gadi aantummaa irraa nama baraara.

Jedhi, â€œDhugumatti, salaanni kiyya, qalmi kiyya, jirenyi tiyyaa fi duuti tiyya Rabbii Gooftaa aalamaa hundaatifii.â€ suurat Al-Anâ€™TMaam 6:162

Date Created

December 23, 2017

Author

admin